

Srdite bitke s tanki divjajo v severni Tuniziji

Britski padalci se spustili na tla v ozadju
osiščne bojne črte. Francoške čete pod po-
veljstvom generala Girauda zasedle višine ob
meji med Alžerijo in Tripolitanijsko. Nov na-
pad na nacijska industrijska središča v oku-
piranih državah.—Rusi pobili nadaljnjih 10,
000 Nemcev v bitkah na dveh frontah in re-
okupirali več strateških pozicij.—Zavezni-
ki obkrožili japonsko posadko na Novi Gvi-
neji

London, 8. dec.—Srdita bitka
s tanki divja v hribovih okrog Te-
bourba, kjer ameriška in brit-
ska sila kontrolira višine, ki do-
minirajo osišno bojno črto med
Tunizom in Bizerto v severni
Tuniziji, pravi uradni komuni-
ke. Bitka se je raztegnila iz oz-
kega trikotja na puščavo na juž-
ni strani obeh mest.

Tebourba, važno železniško
središče, leži 35 milj južno od
Bizerte in 20 milj zapadno od
Tuniza. To je pozorišče ljutih
bitk, ki so se pričele zadnje so-
boto in v katerih sta obe strani
utrpeli velike izgube.

Časniška agencija Reuters po-
roča, da so se britski padalci
spustili na tla v ozadju osiščne
bojne črte in razbili osiščne ko-
munikacije v več krajih. Gene-
ral K. A. Anderson, poveljnik
prve britske armade, je imel si-
ločno važno konferenco z ameri-
škimi generali, na kateri so raz-
pravljali o načrtih nove ofenzi-
ve, ki naj bi pognala nemške in
italijanske čete iz Tunizije.

Britski in ameriški letalci so
bombardirali italijanska letališ-
ča v Siciliji.

Novi letalski napadi so bili iz-
vršeni na nacijska industrijska
središča v Franciji, Belgiji in
Holandiji. Bombe, ki so jih vrg-
li britski letalci, so porušile več
militarističnih naprav in zažele
ogromne požare. Tarča bom-
bardiranja iz zraka sta bila tudi
Karlsruhe in Pforzheim, mesti v
južnozahodni Nemčiji.

Moskva, 7. dec.—Sovjetske če-
te so zdrabile dvajset sovražnih
protinapadov v enem dnevu in
okupirale štiri nemške pozicije
na fronti zapadno od Rjeva, se
glasi uradni komunikacije. Ruske
armade so v ofenzivi na južno-
zahodni strani Stalingrada in na
ozemlju med Rjevem in Veliko
Luko.

Rusi so reokupirali več mest
in vasi na fronti Rjev-Velika
Luka po ljutih bitkah, v katerih
so Nemci utrpeli ogromne izgube.
Nadaljnjih 10,000 nemških
vojakov je bilo ubitih v zadnjih
24 urah v bitkah z Rusi na sta-
lingradske in centralni fronti.

Vrhovno poveljstvo poroča, da
so ruski letalci sestrelili 192
nemških bojnih letal v zadnjem
tednu, sami pa so izgubili 103
letal. Poleg tega so ruski vo-
jaški oddelki razbili ali zaplenili
166 tržkih topov in 54 tankov.
Poročilo dostavlja, da so ruske
čete v ofenzivi tudi na kavkaski
fronti, da so reokupirale več
strateških pozicij in prizadale
težke izgube sovražniku.

Pravda, glasilo komunistične
stranke, pravi, da so Rusi pre-
sekali železniško progo, ki spaja
Rusijo z Vjazo, zasedli progo, ki
se veže na Veliko Luko, in
razbili nemško komunikacijsko
zvezo v več krajih. Ljute bitke
so v toku na zapadni strani Tu-
niske mornarične baze ob Črnm
morju in na ozemlju pri Moz-
zoum. Naletiški na centralni
kavkaski fronti. Ruska ofenziva
na nacijski komunikacijski
zvezi med severno in južno
fronto.

London, 7. dec.—Prva britska
armada odbija napade osiščnih
čete v oklopnih kolon v go-
stih pokrajinah severne Tunizije.
Osiščna sila drži ozemlje
okrog Tebourba-Djedjda. Ka-
kaj hitro bo britska armada oja-

Jugoslovanska vlada Rooseveltu

K obletnici napada
na Pearl Harbor

Predsednik jugoslovanske vlad-
e Slobodan Jovanović je tele-
grafiral Franklinu Rooseveltu,
predsedniku Zedinjenih držav,
naslednje:

“Na obletnico dneva zahrbtnega
zločina, ko je Japonska, ne
da bi pretrgala tekoča pogajanja,
napadla vlado in ljudstvo Zedi-
njenih držav, je želja Jugoslavi-
je, da Vam in narodu Zedinje-
nih držav pošlje svoje pozdrave.
Tudi mi imamo obletnico
dneva zahrbtnosti — 6. april,
1941 — ko so nemška letala brez
vojne napovedi planila na ne-
branjeno mesto Beograd.

Kakor jugoslovansko ljudstvo
tako ve tudi ljudstvo Zedinje-
nih držav, da se smrti rešijo le
oni, ki se je ne boje. Kadar bo-
do nekoč mogoče armade Zedi-
njenih narodov najpreprostejši
ljudem in najmanjšim na-
rodom zagotovile povsod po svetu
boljše življenje in bolj varno
svobodo, v svetu, ki bo takrat
urejen, pazljiv in demokratičen,
bomo vedeli vsi, da nobeden od
naših padlih ni zastoj umrl.

V imenu jugoslovanske vlade
in vojakov Draže Mihajlovića,
kakor tudi vseh Jugoslovancev,
ki se bore proti skupnemu so-
vražniku, Vam pošiljam, g. pred-
sednik, poslanico najboljših že-
lja in zaupanja v veliko zmago
in velik mir.”—(JIC).

Četniki razbijajo prometne zveze

Napadi na železniške
vlake in proge

Ankara, Turčija, 7. dec.—Ge-
neral Draža Mihajlović ima ar-
mado 100,000 četnikov, ki na-
padajo železniške vlake in proge
ter razbijajo osiščne prometne
zveze, se glase sem dospela po-
ročila.

Neodvisna četniška grupa o-
krog 15,000 mož je tudi udelež-
na v sabotaži na Balkanu. Ker
je reka Donava zamrznila, bodo
morale prevoz blaga iz Nemčije
v balkanske države prevzeti že-
lezniške, kar bo situacijo poslab-
šalo.

Civilisti v Srbiji in Hrvatski
so bili posvarjeni, da bo nastalo
akutno pomanjkanje potrebš-
čin, če ne bodo napadi na želez-
niške vlake prenehali.

Amerika povečala produkcijo orožja

New York, 7. dec.—Poroči-
lo, prečitano na zborovanju Zve-
ze ameriških tovarnarjev, ome-
njuje, da je Amerika početverila
produkcijo orožja in vojnega
materiala od japonskega napada
na Pearl Harbor. Zdaj produ-
cira več orožja kot Japonska,
Nemčija in Italija s svojimi sa-
teliti vred. William P. White-
row, predsednik organizacije to-
varnarjev, je napovedal še večjo
porast produkcije v prihod-
njem letu.

Bolgarske ljudske šole zaprte

Berlin, 7. dec.—Poročilo iz
Sofije pravi, da bodo bolgarske
ljudske šole ostale zaprte do
prihodnjega leta zaradi škrtati-
ce, ki je zahtevala že veliko šte-
vilo žrtv. Šole so zaprte že dva
mesece.

POLJEDELSKI TAJNIK DOBIL VELIKO OBLAST

Roosevelt mu poveril
kontrolno nad živili

REŠEVANJE VAZ-
NIH PROBLEMOM

Washington, D. C., 7. dec.—
Predsednik Roosevelt je odredil
drastično kontrolno nad zaloga-
mi živil in razpečevanjem in
podelil zadevno oblast poljedel-
skemu tajniku C. L. Wickardu.
Slednji je prevzel vso odgovor-
nost kot načelnik živilske admi-
nistracije za izvajanje programa.

Program vključuje produkcijo
živil, procesiranje in razpečava-
nje med vojaki in civilisti, ka-
kor tudi nasičevanje prebival-
cev v tujih državah. Wickardov-
a pozicija sliči oni, ki jo je imel
bivši predsednik Herbert Hoover
v času prve svetovne vojne.
Hoover je nedavno sugeriral,
da Wickard postane načelnik
živilske administracije.

Wickard je zadnji teden objav-
il program produkcije živil in
naglasil, da mora Amerika v
prihodnjem letu povečati pro-
dukcijo pridelkov na najvišjo
možno stopnjo, da bo lahko za-
dostila zahtevam doma in nasi-
čevala zaveznike ter prebivalce
v okupiranih državah. Wickard
je odgovoren za svoje delo samo
predsedniku Rooseveltu.

Predsednikova odredba daje
Wickardu isto oblast v področju
živil kot sta jo dobila Paul V.
McNutt, načelnik administraci-
je socialne zaščite in komisije za
človeške sile, ter notranji tajnik
Harold L. Ickes. Slednji je bil
zadnji sredi imenovan za na-
čelnika administracije, v katere
področje spada olje. Problemi,
katere bo reševal Wickard kot
načelnik živilske administracije,
vključujejo:

Ugotovitev zalog živil ter ma-
teriala, ki ga potrebujejo vojaki,
civilisti in industrije.

Formuliranje in izvajanje pro-
grama, da se zadosti zahtevam,
ter produkcija pridelkov.

Določitev prednosti pri razpe-
čevanju živil doma in v tujini,
za civiliste in vojake, in podve-
tje korakov, ki naj zagotovijo pra-
vilno in sposobno distribucijo.

Predsednik Roosevelt je na-
glasil, da je izdal odredbo v smi-
slu oblasti, katero mu je pove-
ril kongres kot vrhovnemu po-
veljniku ameriške oborožene
sile.

Governer Green hvali ameriško oboroženo silo

Chicago, 7. dec.—Governer
Dwight H. Green je v svojem
govoru na proslavi 24-letnice zedi-
njenjaj Srbov, Hrvatov in Slo-
vencev, ki se je vršilo v Pilzen
parku, hvalil ameriško oborože-
no silo in napovedal, da bo ta
čez eno leto tvorila najmočnej-
šo kombinacijo armade, mornari-
ce in letalske sile na svetu.

Poslušalce je zagotovil, da bodo
ameriške čete kmalu v Jugosla-
viji. Drugi govorniki so bili dr.
Rudolf G. Zerdun, dr. Grig B.
Andjelinovič in Vladimir M. Vu-
kmirovič, jugoslovanski konzul
v Chicagu. Prebitek proslave bo
šel v sklad z pomoč Jugoslova-
nom in četnikom, ki se bore pro-
ti osišni sili pod poveljstvom
generala Draže Mihajlovića.

Laval ne bo obiskal Nemčije

London, 7. dec.—Berlinska
radiopostaja je naznanila, da je
Pierre Laval dospel v Pariz iz
Vichyja, zanikala pa je poročilo,
da bo obiskal Nemčijo. Laval bo
v Parizu konferiral z nemškimi
avtoritetami.

Franco obrnil hrbet osišču

Dolg Nemčiji in
Italiji plačan

Bern, Švica, 7. dec.—Hitler in
Mussolini se, kot vse kaže, za-
man trdit, da pridobita gene-
rala Franco, španskega diktator-
ja v svoj tabor, čeprav sta mu
pomagala pri zlomu španske re-
publike. Poročila pravijo, da je
dal Franco razumeti Hitlerju in
Mussoliniju, da bo Španija stopi-
la na stran zaveznikov, če bo-
do nemške in italijanske čete in-
vadirale njeno ozemlje. On bo
napel vse sile, da Španija ostane
nevtralna v tej vojni.

Angleški krogi trdijo, da se
osiščne podmornice zbirajo v
bližini španskega obrežja na at-
lantski strani Gibraltarja, iz
francoskih krajev ob španski
meji pa prihajajo poročila o do-
toku nemških čet. Italijanske
podmornice operirajo pri špan-
skih Balariških otokih na Sre-
dozemskem morju.

Osišče opazuje razplet dogo-
kov v Španiji, kjer se njegovi
diplomati trudijo, da izpolnijo
ukaze, ki jih dobivajo iz Berlina
in Rima. Njihova naloga ni lah-
ka. General Franco in njegovi
zavezniki, ki so mu pomagali v
civilni vojni, sicer niso sovraž-
niki, toda on ne bo bitve več orodje
osišča. Obrnil se je na peti, ko
je ameriška ekspedicijska arma-
da invadirala francosko severno
Afriko.

Španija še dolguje Italiji okrog
\$250,000,000 za poslano orožje in
strelivo, ki ga je dobila v času
civilne vojne, dočim Nemčija
dolguje Španiji do \$30,000,000 za
material, ki ga je dobila od nje
v zadnjih štirih letih. Francove
simpatije so bile sicer z osiščem,
dokler je zmagovalo, sedaj pa se
boji zaveznikov. On in drugi
voditelji so zavzeli stališče, da je
Španija že plačala dolg Nemčiji
in Italiji, ker so se njune čete
vežbale na španskem ozemlju na
njene stroške. Španija je tudi
poslala “legijo prostovoljcev” na
rusko fronto, kjer se bore na
strani nemške armade.

Mussolini se boji operacije

Vprašanje nasledni-
štva izzvalo spor

London, 7. dec.—List Express
poroča, da italijanski diktator
Mussolini potrebuje operacije na
uljesih v črevesju, katero pa ita-
lijanski zdravniki nečesto izvrši-
li, on sam pa je proti, da bi nem-
ški zdravniki izvršili operacijo.
List je dobil zadevno poročilo iz
Stockholma, Švedska, kamor so
dospeli potniki iz Italije.

Ti so povedali, da se Mussoli-
nijevo stanje stalno slabša zeno
s fašistično zgradbo, katero je
on postavil. Pred dvema mese-
cema so diktatorja preiskali ita-
lijanski zdravniki in ugotovili,
da je potrebna operacija, katero
pa niso hoteli sami izvršiti. Mus-
soliniju so svetovali, naj dva
znana nemška kirurga izvršita
operacijo, dobili pa so odgovor,
da se noče podvreči operaciji po
nemških kirurških. Zadevno po-
ročilo ni bilo potrjeno v drugih
krogih.

V pričakovanju, da bo Musso-
lini umrl ali se umaknil v po-
kraj, se je pojavilo tveganje, kdo
naj ga nasledi. Za nasledništvo
se potegujeta grof Dino Grandi,
justični minister, in grof Ciano,
zunanj minister in Mussolinijev
zet.

Druga vest pravi, da nemški
protiletalski topovi, katere je
Hitler obljubil Mussoliniju, pri-
hajajo v Genovo, italijansko lu-
ko, Turin in Milan. S topovi
vred so dospel nemški vojak.
Topovi so bili že instalirani in
bodo bruhali izstrelke ne samo

Domače vesti

Slovenski narodni kongres

Chicago.—Prvi Slovenski na-
rodni kongres v Ameriki, ki se
je zaključil v nedeljo, dne 6. de-
cembra, ob osmih zvečer v Cle-
velandu, je bil ena največjih
manifestacij aloga ameriških
Slovencev z ozirom na novo sta-
ro domovino. Obširno poročilo
o tem kongresu prinese Prosveta
v sredo, danes rečemo le toliko,
da so bili vsi sklepi sprejeti so-
glasno. V eksekutivno Ameriške-
ga slovenskega sveta, v kateri je
enajst članov, so prišli trije
gl. odborniki SNPJ in predsed-
nik je Etbin Kristan; tajnik je
Kazimir Zakrajšek, Jos. Zalar
pa blagajnik. Delegatje, katerih
je bilo 519, so prispevali \$1357.50
za začetek blagajne.

Iz Montane

Dillon, Mont.—Andy Papesh
je prejel vest iz Rentona, Wash.,
da je 2. dec. tamkaj umrla Jože-
fina Vidmar, stara 68 let in doma
iz Lazine, Hince pri Žužember-
ku. Njeno deklško ime je bilo
Tekavčič, po domače Jernejeva
Zefa. V Ameriki je bila 55 let
in zapuščila dva sinova, tri hčere
in sestro.

Milwauške novice

Milwaukee.—Pred dnevi je
tukaj umrl Fr. Stampf, star 72
let in doma iz Rečice v Savin-
ski dolini, bivši gostilničar. V
Ameriki je bil 40 let in zapuščal
ženo, tri sinove in pet vnukov.
—Dne 23. nov. je umrla Marga-
reta Šuštar, stara 54 let in roje-
na v Selcih nad Škofjo Loko.
Zapuščala sina in dve hčeri.—Da-
lje je umrla Frances Zagar, sta-
ra 49 let. Zapuščala moža, sina,
dva brata in sestro.

Iz Clevelanda

Cleveland.—Dne 3. t. m. je na-
glo umrl John Franc, star 48 let
in doma iz St. Petra. V prvi
svetovni vojni je bil ranjen in
od takrat ni bil nikoli zdrav. V
Ameriki je bil 29 let in tukaj
zapuščal ženo.—Dne 2. t. m. je
vlak povozil rojaka Johna Cer-
gola, ko se je v avtu pejal z de-
la. Odpeljali so ga v bolnišnico
zelo poškodovanega, avto mu je
pa bil ves zmečkan.—Frank Pu-
cel je prejel brzojavno vest, da
je njegov brat John Pucel izgu-
bil življenje na ladji, na kateri
je bil mornar. Star je bil 47 let
in doma iz Hrovače pri Ribnici.
—Trije roparji so prišli v gostil-
no Johna Skufce in vzeli iz bla-
gajne \$100. Gostov niso nadle-
govali.

Slovenski letalec se ubil

Lorain, O.—Pri letalski nesre-
či v armadi, ki se je pripetila
pred nekaj dnevi v Texasu, je
izgubil življenje slovenski voja-
ški letalec Jos. Rangus iz Lo-
raina.

Australija hvaležna Ameriki za pomoč

Canberra, Avstralija, 7. dec.—
Premier John Curtin je dejal, da
je Avstralija hvaležna Ameriki
za pomoč, katero je dobila od
nje. Avstralija se mora zahva-
liti Ameriki, da ni bila invadi-
rana. Curtin je govoril ob prvi
obletnici izbruha vojne na Paci-
fiku, ki se je začela z japonskim
napadom na Pearl Harbor, Ha-
vaj.

Izgredi v internaci- skem taborišču

Manzanar, Cal., 7. dec.—Ralph
P. Merritt, direktor internaci-
skega taborišča, je oklical obse-
no stanje kot posledica izgredov
med Japonci, ki so nahajajo v ta-
borišču. Krajevna policija ni
mogla zatreti izgredov in ji je
morala priskočiti na pomoč vo-
jaška policija, ki zdaj straži ta-
borišče. Merritt je dejal, da so v
Ameriki rojeni Japonci, ki so lo-
jalni tej deželi, skušali prepreči
ti izgrede.

Na zavezniška letala, če se poja-
vijo nad temi mesti, temveč tudi
na prebivalce, če bodo revolti-
rali.

NIMITZ NAPOVE- DAL ZDROBITEV JAPONSKE SILE

Admiral pohvalil uspe-
he ameriške bojne
mornarice

RAZTEGNITEV ZA-
VEZNIŠKE OFEN-
ZIVE

Pearl Harbor, Havaj, 7. dec.—
“Naše zmage na Pacifiku so
vzpostavile zaupanje ameriške-
ga ljudstva v svojo oboroženo
silo, ki je bilo omajano pred
enim letom, ko so Japonci za-
hrbno napadli Pearl Harbor,” je
rekel admiral Chester W. Ni-
miz, vrhovni poveljnik ameri-
ške bojne mornarice na Pacifi-
ku. “Te zmage pomenijo even-
tualno uničenje japonske sile.”

Admiral je orisal uspehe, ki
jih je dosegla bojna mornarica
v bitkah z Japonci v zadnjih
dvanajstih mesecih, obenem pa
je pohvalil častnike in člane po-
mad ter kooperacijo s strani ar-
made in letalske sile. “V prvem
letu vojne z Japonci na Pacifiku
je bojno brodovje izvršilo tri
važne naloge,” je dejal. “Pomor-
ske črte na Pacifiku, največjem
oceanu, so varne. Dostavljanje
orožja, streliva, živil in drugih
potrebin na fronte se vrši v
polnem obsegu. Enote naše bo-
jne mornarice niso samo odbile
sovražnih sunkov na Koralnem
morju, pri Midwayju in Solomo-
novih otokih, temveč tudi zade-
le strahovite udarce sovražniku.
Zahrtni japonski napad na
Pearl Harbor je bil maščevan.
Naša mornarica je zdaj močnejša
nego je bila pred enim letom.”
Na vprašanje, ali bodo Japon-
ci pognani z Aleutskih otokov
pri Alaski, je Nimitz odgovoril,
da se bo to zgodilo v bližnji bo-
dočnosti. Japonska bojna mo-
narica je že dobila težke udar-
ce in nadaljnji pridejo. Vojne
operacije bodo zanežene v ja-
panske vode.

Washington, D. C., 7. dec.—
General Joseph T. McNarney,
pomožni šef armadnega štaba, je
dejel, da bo Amerika v prihod-
njih mesecih raztegnila ofenziv-
no fronto na Azijo in Evropo.
“Danes je vsa Amerika prežeta
z bojevitim duhom,” je rekel ge-
neral. “Naše geslo ni obramba,
temveč napad. Pred nami je
zmaga, ki gotovo pride. Vse na-
še sile so mobilizirane za dose-
go zmage.”

McNarney je govoril po radiu.
Program je aranžirala Ameriška
delavska federacija. Poleg nje-
ga sta govorila tudi William
Green, predsednik ADF, in pod-
admiral E. W. Mills.

Holandske kolonije dobe neodvisnost

London, 7. dec.—Kraljica Vi-
ljevina je v svojem govoru po
radiu izjavila, da bodo holand-
ske kolonije dobile neodvisnost,
ko bo ta vojna končana z zmago
združenih narodov. Ustanovlje-
na bo holandska zveza narodov
v soglasju z načeli atlantskega
čarterja, ki sta ga izdala pred-
sednik Roosevelt in premier
Churchill po svoji zgodovinski
konferenci na morju. “Zavedam
se, da politična enotnost ni mo-
gla brez podpore in zaupanja
večine prebivalcev kolonij,” je
rekl kraljica. “Ljudstva holand-
ske Vzhodne Indije so demon-
strirala z odporom proti agre-
sorju svojo sposobnost za neod-
visnost.”

Obsodbe osiščnih špirov v Turčiji

Ankara, Turčija, 7. dec.—Tri-
je osiščni špirov, dva Nemca in
eden Italijan, so bili obsojeni v
smrt na obravnavi pred vojaš-
kim tribunalom. Njihova imena
niso bila objavljena.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti let; za Chicago in Cicero \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inosestivo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarodenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil polnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (December 31, 1942), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Tedenske glose

Pred dnevi je nenaden požar v nekem nočnem klubu v Bostonu usmrtil čez 480 večinoma mladih ljudi. Ta katastrofa je pretresla vso Ameriko. Toliko ljudi usmrčenih hkratu! V hipu pa pozabljam, da smo v vojni. In kaj je vojna, če ne usmrčevanje ljudi na debelo? V enem letu vojne je bilo okrog 50,000 Američanov ubitih in ranjenih. Ali nas to dejstvo gane v enaki meri? Ne! Baš nasprotno pa jemljemo vesti o pobijanju Nemcev, Italijanov in Japoncev. Čim več je ubitih, tem bolj nam odleže! To dokazuje, da je naše občutje glede izgube človeških življenj relativno; odvisno je—kdo in kje? Človek je čudna misleča žival.

Dva glavna delavska tabora v Ameriki AFL in CIO sta minuli teden sklenila premirje. Vsi spori glede območja ali jurisdikcije bodo poslej poravnani na lep način, ne več s stavkami. Premirje naj pa vodi v trajni mir in združitev obeh organizacij.

Pravilno postopanje. To je najznačilnejši demokratični korak delavskih uni v Ameriki v najkritičnejšem času njihove zgodovine.

"Mi smo ameriški državljani in kot taki seveda nimamo pravice narekovati jugoslovanskim narodom njihove bodoče državne oblike in tega tudi ne poskušamo. Takisto ne moremo diktirati jugoslovanski begunski vladi, da se reorganizira, ali generalu Mihajloviću, da odstopi kot vojni minister. Imamo pa pravico—in kot Amerikanci slovenskega rodu tudi dolžnost—odkriti povedati svoje mnenje o stvari, opozoriti na storjene napake in svetovati, kar se nam v danih razmerah zdi najbolje."

Gornje vrstice so iz novembrske številke Cankarjevega glasnika iz Clevelanda.

Kako pa se gornje besede ujemajo s stališčem nekaterih dopisnikov v Prosveti—"odrasli mož"—ki pravijo, da moramo zahtevati (z drugo besedo diktirati) to in to? Nekdo ni v pravem. Jasno je, da "odrasli možje" še niso dorasli za—demokratično življenje.

Navadno ti dopisniki govorijo in pišejo največ iz čustev in najmanj iz treznega premisleka. Če pravijo, da so objektivni, tedaj ne vedo, kaj je objektivnost; kajti, če bi vedeli, bi razumeli, da tam, kjer ni demokracije, bi bila njihova opozicija zanje zapor ali smrt. Tega pa čisto nič ne pomislijo.

V Ameriki je mnogo rojakov, ki bi radi videli, da pride Slovenija v okvir sedanje Rusije in na podlagi te svoje želje prihajajo na dan s konkretnimi predlogi. Dejstvo, da hočejo nekaj za druge, ki bivajo v starem kraju, ne zase tukaj—razen če računajo, da bi se potem preselili v stari kraj—dejstvo, da poskušajo odločati za druge, o katerih ne vedo, če se s tem strinjajo ali ne, jih nič ne moti. Ali ni to značilno?

Nekdo je nekoč potegnil črto od Gdanske do Trsta in zapisal, da vse, kar leži na vzhodni strani te črte, naj bo slovenska država z Rusijo vred. Mnogo jih je, ki to pozdravljajo—ne zaradi kakšne Panslavije, temveč zato, ker je sedanja Rusija vsteta in ker vedo, da v zamišljeni slovenski državi bi Rusija imela glavno besedo. Dejstvo, da bi v tej državi bilo okrog 50 milijonov neslovanov, jih nič ne moti. Ali ni to značilno?

Vsi naši slovanofili, zlasti rusofili, so v veliki kontradikciji z Atlantskim čarterjem, s pittsbursko resolucijo SNPJ, s sklepi Slovenskega narodnega kongresa in sploh z idejo demokracije, ki je osnovni mirovni cilj vsaj Amerike. Tudi to jih nič ne moti. Ali ni to značilno?

Lahko bi vedeli, da sedanja Rusija nima demokracije in česar sama nima, ne more dati Slovincem in drugim—ampak vse to jih nič ne moti. Ali ni to dokaz, da vsi naši rusofili nimajo nobenega smisla za demokracijo, čeprav jo večas imajo na jeziku?

Zapletajo se tudi oni, ki pravijo, da Evropa more imeti po tej vojni le eno od dveh: federacijo držav ali Rusijo na svojem vratu. Tretje poti ni!

Jasno je tudi to, da pri teh ni nobene vere v Ameriko. Amerika bo sicer največ pomagala do zmage nad osiščem. Za to je dobra in zmorna. Lahko tudi nasti izstradano Evropo po vojni. Tudi tega je zmorna. Ni pa zmorna za ureditev poštenega mira! Po vojni se bo Amerika zaprla v svojo hišo, kakor se je zadnjič; to bo menda storila tudi Anglija. Kar pozabili bosta na Evropo in ves svet potem, ko evropske dežele očedita nesnage in nasitita! Potem bosta dali Rusiji proste roke, naj okupira vse, kar more in uredi svet po svoji mili totalitarni volji! — — —

Ali ni to preudarno in globoko zaključevanje?

Ne, bratje in sestre! Amerika bo to pot imela močno besedo o bodočnosti Evrope. To pot ne bo mehkega Wilsona na mirovni konferenci. In če ne bo na zeleni mizi načrta za Združene evropske države, nikan ne mislite, da bo Amerika brez drugega načrta. Imela bo morda dva, tri. . .

Glasovi iz naselbin

Pokojnemu bratu v spomin

Somerses, Pa.—Želim sporočiti še nekaj o smrti mojega brata Johna Korošca, o katerem je bilo poročano pred nekaj dnevi v Domačih vesteh. Pokojni John je prišel v to deželo leta 1907. Delal je v tovarni v Johnstownu, Pa., potem v premogorovu v West Virginiji, leta 1925 pa si je kupil lastni dom v Warrenu, O., kjer je tudi umrl 16. novembra. Pred nekaj leti je umrl tudi njegov edini sin otrok, star 17 let.

Pokojni zapuščala žalujejo vdovo in podpisane brata, v stari domovini pa brata in sestro—če sta še živa. Kot njegov brat se lepo zahvalim vsem njegovim družinim bratom in sestram, posebno pa predsedniku za tako lepo urejen pogreb. Blag mu spomin, njegovi vdovi pa globoko sožalje!

Joseph Korosec.

Is coloradskih hribov

Crested Butte, Colo.—Čitam razne dopise v Prosveti. Želim tudi jaz napisati malo za šalo, kakor Nace Zlemberger, ki se mi zelo dopade. Mož je star že 75 let, pa še tako lepo napiše. Živel še mnogo let, Nace!

Čital sem uredniški članek v Prosveti z dne 18. nov., kjer br. Molek pošteno pove, da ima naša Amerika štiri konje, ki vlečejo vsak na svojo stran. Jaz bi te štiri konje zapregel po vrsti, drugega za drugim in bi moral vsi vleči v eno smer, v kak star avtomobil bi pa zmetel Hitlerja, Mussota in japonskega mikadota in bi vse skupaj "zdumpal" na mestnem smetišču. Potem bi bil pa mir na svetu. Ampak naša nova domovina jim bo že dala po repu. Naši fantje, naše ladje, naši tanki in letala pa kani so pričeli že dobro mazati Hitlerja in Mussota. Kadar počistijo Afriko, potem bodo pa imeli odprto pot v Italijo in na Balkan. Kot izgleda, se bo prihodnje leto tam fronta pričela, kajti Amerika zdaj dela noč in dan in pošilja svoje mlade fante nad sovraga. Ko bo vsega naskopičenega, potem bodo pa generali zagrmeli, čes, udri vrage!

Jaz bi bil kak dopis že prej napisal, toda nisem mogel radi moje bolenz. Star sem 72 let. Dne 6. nov. me je tako prišlo v "vampu", da niso 48 ur mogli najti nobenih zdravil. Mislim sem, da bo pretrgalo moje mašino. Potem so me odpeljali v bolnišnico 28 milj daleč, kjer sem povedal, kaj je z menoj. Zdravniki so mi dali pomoč za moje težke žulje ali copake. Sedem dni mi niso dali nič jesti, skozi nos pa so mi vtaknili cev, da sem mislil, da me bo zadušilo.

Torej sedem dni nisem nič jedel, toda nisem umrl. Ali enkrat bo pa prišla ura, ki bo poklicala tudi to hrvaško dete, ki živi pravilno. Nikomur na svetu nisem vzel dela, marveč sem se boril za svoj revni kruh od prvega dneva, ko sem prišel v Ameriko leta 1897 in tretji dan sem že postal ameriški državljani. Pa tudi nisem hotel garati za ameriške vampune in sem jim povedal, če hočejo jesti kruh, naj si ga sami zaslužijo, kajti jaz moram delati za svojo družino. Zato so me pa za 30 let zapisali v črne bukke, toda nisem lačen.

Kar se tiče te nasebine, je naša Sibirija lepa in gorka po

dnevi, ponoči pa je mrzlo. Dela je dosti in tudi so pričeli jemati na delo stare ljudi do 60 let.—Živela Amerika in Rusija!

Paul Panlan.

Poročilo zastopnika

Herminie, Pa.—V predzadnjem poročilu sem pozabil omeniti, da sem bil tudi v Universalu, Centerju in Braddocku. V prvi nasebini je Kumer ponovil Prosveto in Cankarjev glasnik. Mrs. Kumer se sedaj počuti precej bolje, odkar je prišla iz bolnišnice, ampak dolčas ji je po Majku, ki služi v armadi in je že kaprol. Prej ga je videla vsak dan, zdaj ga vidi pa le v duhu. Od njega sem dobil karto s pripombo, da opravljam dobro delo.

V Universalu mi je ponovila Prosveto tudi 77 let stara žena, Mrs. Cesar, ki še zmeraj rada čita, čeprav ni več pri moči. V Centerju je Lojze Remshak ponovil Cankarjev glasnik, v Braddocku pa Tone Rednak, John Baraga se je naročil na Prosveto, obnovili pa so jo Anton Samsa, njegov brat Frank, Rudy Celigoj, Mrs. Kosher, Mrs. Barbič, Mrs. Kučič in John Kučič v Turtle Creeku, Žerjavovi pa Proletarca. Tudi Mrs. Žerjav tako žaluje za sinom, da je že sama zbolela.

V Strabanu so ponovili Prosveto Bartolovi, Frank Zele, Majcel, Tone Mayrič, Mrs. Chadež, J. Bostjančič, F. Midofor, Anton Sušal, J. Oklešen in vdovala Amalija Česnik, ki ima vse sinove pri vojaki. Proletarca pa je tam ponovil Vinko Petercel, ki je povedal, da gre iz Strabana šest delegatov na slovenski kongres in da se je zopet ena hčerka omožila. Ponovili so list tudi Strajnarjevi, Mrs. Martinčič pa Prosveto. Sedaj imajo oni gasolinsko postajo in jih priporočam rojakom, imajo tudi malo trgovino. Mrs. Lekše je tudi ponovila Proletarca v Meadow Landsu, Prosveto pa J. Valenčič in Mrs. Gerchar, v Washingtonu pa Mrs. Lestan. Prenočil sem pri mojih starih prijateljih Samec, ki imajo tudi par sinov v armadi in eden je že čez "lužo". Od mene je kupil Adamičevo knjigo "What's Your Name", že prej pa "Two-Way Passage". Imajo še enega sina doma, ki pride pod sedanji "draft". On je še edini od petih sinov, ki je še doma, eden pa je poročen. V Washingtonu sem dobil novega naročnika Proletarca pri bečlarju F. Udovihu.

Od tam sem odpotoval v okolič Bridgeville. V Bishopu je Mrs. Klun ponovila Prosveto. Tisti dan me je zelo preganjal dež, sploh ves teden, vendar sem prekreval pet do šest milj na dan, sploh to delam že ves mesec, tako da sem že čisto izrablil podplate. V Cuddyju sem prenočil pri starih Guzelovih, oba stara okrog 80 let. To je že lepa starost, če pomislimo, da sta oba trdo delala vse življenje. Na farmi sem obiskal Skrinjarjeve. Bil sem prepečen za naročnino, toda sem vseeno dobil copak za Proletarca.

V Syganu sem hotel obiskati Lovrenca Kavčiča, toda mi je Mrs. povedala, da je v bolnišnici v McKees — (7), kjer sem ga par dni pozneje obiskal. Lovrenc je zelo slab. Zdravnik mu svetuje, naj se da operirati na

ledvicah. On je že 69 let star in se menda ne upa riskirati. Ampak kaj je vredno življenje, ako si tako bolan, da ti prihaja slabo in ne moreš jesti, kar bi hotel? Lovrencu želim skorajšnjega okrevanja in še nekaj let življenja, ker ga društveniki še potrebujejo, kakor tudi žena in otroci.

V Bridgevillu mi je Mrs. Tome ponovila Prosveto, v Oakdalu pa Mrs. Meutz Cankarjev glasnik. Oglasil sem se tudi drugod. J. Čuk se pritožuje nad srčno napako, ki ga tako muči, da ne more delati. Pri Opekovihih je po starem, ali mudilo se mi je tako na vlak, da ni bilo časa za pogovor. Njih sin je pri bombardirjih in je že poročnik. Na vlaku sva se skupaj vozila do Carnegieja z učiteljico Frances Mautz, ki je šla v večerno šolo. Frances je ukaželjna in bi rada prišla do višje stopnje. Jaz sem ji dajal pogum, mama pa pravi, da se ne splača toliko mučiti, ker je življenje prekratko. Ampak prav radi tega se je treba dobrim ljudem žrtvovati in študirati, pa če se izplača ali ne. To nas veže dolžnost, ako želimo, da bo enkrat res mir na zemlji in da pride bratska ljubezen.

V Carnegieju sem obiskal Jaka Ambrozicha, ki mi je dal vožnjo do doma v Moon Run. Tam sem še tisti večer obiskal par družin, potem pa sem bil pri Jakobu "šlofkamarat". Prosveto je ponovila Mrs. Možina, na novo se je pa naročila Mrs. Matjaž. Joe Dolenc, ki si zdaj zdravi nogo doma, je ponovil Proletarca. Sedaj ima dosti časa za čitanje, ker ima nogo zlomljeno nad kolonom in bo še zelo časa predno bo sposoben za delo.

Od tam sem šel v Cliff Mine, kjer so ponovili Prosveto L. Miklavčič, Mrs. M. Useničnik in Mrs. Vidmar, v Imperialu Mrs. Špil, Cankarjev glasnik pa Mrs. Polšak in trgovec Erzen, ki je sedaj nekoliko boljši. V Finleyvillu sta ponovila Prosveto humorist F. Pernišek in Anton Miklec. Tisti večer sem prišel že pozno do farme Antona Kralja in tam prenočil. V Libraryju nisem dobil zaželenega naročnika, toda bom še enkrat poskusil. Tam je Prosveta sicer dobro razširjena, toda še ne 100%. Na poulični sem naletel na Mrs. Zupančič. Pogovarjala sva se o možu, ki je v bolnišnici Mercy, kjer se zdravi za zlomljeno nogo, ampak ga nisem mogel obiskati isti dan kot Kavčiča, ker je bilo že prepozno. Želim mu skorajšnjega okrevanja.

V Pittsburchu sem se zglašil pri društvenem tajniku Hrvatini, ki mi je ponovil Proletarca in mi pokazal pismo hčerke, ki dela v gl. uradu jednote. Bil sem presenečen, ker sem videl, da zna tako lepo slovensko pisati. Jože je rekel, da se je sama naučila, on ji je le raztolmačil abecedo, potem pa se je sa-

Angleški vojaki v akciji na egiptski fronti.

ma vezbala. Prosveto mi je tam ponovila tudi žena kondukterja, ki vozi poulično po Butlerju že več let, kakor Barbič v Clevelandu.

Potem sem se par dni mudil po okraju Westmorelandu. V Pleasant Unityju je ponovil Prosveto Vinc Resnik, v White Valleyju Proletarca John Ark, v Hostetterju istega John Resnik, v Baggaleyju Mrs. Zabkar, v Youngstownu, Pa., pa ga je naročila Mrs. Matko, ki je svoječasno živela v Chicagu in je rekla, da ga je že tam čitala. Sedaj se piše Mrs. Arch, ker se je letos poročila z vdovcem Archom. Prosveto je poravnal Mihavec.

Pozno v noč sem dospel v Latrobe k Fradelovim, kjer sem doma našel le hčerko, ki je rekla, naj počakam, ker se bodo starši kmalu vrnili in tudi prenočišče se bo dobilo, čeprav je bil na počitnicah njih sin z ženo iz Georgije, kjer on vežba letalce. Mrs. Fradel se je kmalu vrnila, potem pa še John. On je bil na tovarniški seji za produkcijo. On dela v tisti tovarni že 20 let in je bil zdaj povčan za "formana". Čestitke, John!

Pogovor je potem nanesel na federacijsko veselico, ki se vrši 26. decembra v Mancetovi dvorani v Exportu za pomoč revnim v starem kraju. Mislim, da bo na tej veselici nastopil tudi dr. Čok iz Jugoslavije oziroma Primorja, za ples pa bo skrbela Kukovičeva godba iz Pittsburga. Naj še omenim, da smo uredniki federacije na seji izvolili še Mrs. Fradel kot delegatino za slovenski kongres, kajti prvotno, ko smo volili delegata, nismo vedeli, če lahko izvolimo več kot enega zastopnika. Stroškov itak ne bo nič več.

Drugi dan sem obiskal Škodove pri St. Vincentu, ki so ponovili Prosveto, nato pa preko Greensburga v Delmont. Tukaj ni bilo masla, ker nekaterih nisem dobil doma—še starega Oswald ne. V Darlingtonu je ponovila Prosveto Mrs. Remic, v White Valleyju pa Jurij Previc, tajnik podružnice JPO-SS, Joe Britz Cankarjev glasnik, Gutmanovi pa Prosveto. V Exportu je ponovil Prosveto Tone Kovčič, njegov brat pa se je na novo naročil. Ustavel sem se še pri Aleksu Škerlu, blaginiku federacije, ki je povedal, da je tudi on delegat za slovenski kongres, v White Valleyju pa Korče in Rozina. Pa še recite, da smo mlačni glede pomoči svojim rojakom v stari domovini. Saj še tujcem radi pomagamo, pa ne bi svojim ljudem. Od postojanke JPO-SS za Westmoreland je bilo poslanih \$300 na glavnega blaginika po Tonetu Kozoglavu.

Končno naj še omenim, da ne pozabite veselice našega društva 27 SNPJ, ki se vrši na Silvestrov večer.

Anton Zornik, zastopnik.

Nepričakovan obisk

Arma, Kan.—"Join the navy and see the world". S tem geslom so prejšnja leta dobivali rekrute v mornarico. In to velja zdaj tudi za fante v armadi. Prestavljajo jih sem in tja, da si lahko dobro ogledajo to deželo in potem še ostali svet.

Tukaj v bližnjem Pittsburgu je vojaško letališče, v katerem vežbajo vojake v letalstvu. Pa sem opazil v lokalnem listu notico, da sta prejšnji večer na prireditvi "Lion Cluba" bila navzoča tudi vojak Anton Rozanc in njegova soproga ter da je igral na harmoniko in zabaval navzoče. Očividno je tu nastanjen slovenski fant iz drugih krajev, sem si mislil. Tuhtal

sem, kako bi prišel z njim v doto.

Par dni potem je pa nekoga večera potkal na vrata nepričakovan gost. Pogledam in vidim, da stoji tam mlad vojak. "Me poznate?" je vprašal v angleščini. Ker sem zanikal, je rekel, da najbrž poznam njegove starše. Predstavil se je za Antona Rozanca iz Canonsburga, Pa. "Seveda, saj je bil njegov oče delegat na pittsburski konvenciji SNPJ in tudi njegovo mamo poznam." "Pa žena je tudi z menoj v avtomobilu." Z veseljem smo ju sprejeli. Spomnil sem se, da sem videl tudi njega, ko je igral harmoniko v programih za časa konvencije. Je nadarjen godbenik. Oba govorta prilično dobro slovensko. Mlada žena je povedala, da je Trillerjeva iz Libraryja. "Pa ne Nick Trillerja hči?" sem vprašal. "Seveda sem!" Poznam torej osebo tudi njenega očeta kot naprednega delavca, ki je tajnik odtodnega jednotnega društva.

Pogovorili smo se marsikaj. Nastanjen je tukaj le začasno in pričakuje, da bo v kratkem prestavljen spet drugam. Ker je večer prehitro minul, smo ju povabili za prihodnjo nedeljo v goste in sta se seveda odzvala. Tako smo potem v nedeljo obiskali še Joeva Bratkoviča v Yalu, kjer smo kramljali do pozne noči. Pri slovesu sta obljubila, da se ob priliki spet oglasita, če bo moglo. Pa nam je par dni potem telefonično naznanil, da odpotujeta. Zeleni smo mlademu paru srečno pot in srečen povratek nazaj v prijazno Penno, da si po vojni tam ustanovita svoj dom.

Anton Shult.

Zadružna zabava

Waukegan, Ill.—Naš ženski zadružni odsek priredi tombulsko zabavo s prigrizkom to srednjo zvečer, 9. dec., v Slovenskem narodnem domu. Pričetek ob osmi uri. Vse članice in druge prosimo na obilen poset. Vsi dobrodošli!

Agnes Dukich, zapisničarica.

Kako je bilo na prireditvi

New York.—Želim malo poročati, kako je bilo na prireditvi slovenskega pevskega in dramskega društva Domovine. Igra "Moderna Minka" je bila prafajn. Moški so se morali smejati, ko so videli, kako smo ženske včasih neumne. Tudi druga igra "Growing Pains" je nudila dosti smeha. Pevec in pevke so tudi lepo peli.

Zelo se mi je dopadlo pri Slovincih v Brooklyn, ker ne gledajo, kam spadaš. Tudi kadar imame mi od SNPJ kako priredbo, se udeležijo. Pravijo: roka roko umije. Kadar se bomo vsi združili, potem šele bo moč. Tudi nacifasisti ne gledajo, kaj je kdo: kar od kraja požigajo vasi in more.

Zdaj bom pa še povedala, da se je naš skupina članov SNPJ (Dalje na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 8. decembra 1920)

Domače vesti. V Benidu, Ill., je umrl Milan Opačič, član SNPJ.

Delavske vesti. Poročilo se glasi, da je bilo v letu 1921 v Združenih državah 23,000 delavcev ubitih in tri milijone ranjenih pri delu.

Inosestivo. Mussolini podpira Turke in sovjetsko Rusijo na lausnanski konferenci.

Sovjetska Rusija. Sovjeti se v hudem boju z Anglijo zasedajo dardanelске ožine.

Slika naše ameriške vojske, ki so se izkrcali v severni Afriki.

Vesti z jugoslovanske fronte

Poročila Jugoslovanskega informacijskega centra in drugih virov

ITALIJANI POSKUŠAJO PO-ITALIJANČITI DALMACIJO

Posneto iz laškega časopisa

Italijanske zasedbene oblasti izdajajo v Splitu dnevnik "Il Popolo di Spalato", ki je tiskan polovico v našem, polovico pa v italijanskem jeziku. V člankih v hrvaščini ta list ostro napada jugoslovanske domoljubne kroge, ki se upirajo osvobodilcu in jih imenuje bandite in komuniste.

V člankih v italijanski pa govori "Il Popolo di Spalato" o Dalmaciji, kot da je čisto italijanska pokrajina in je prav posebno ponosen na vse, kar so italijanske oblasti že storile v cilju čim hitrejši italijanizacije Dalmacije. V svoji številki od 28. junija t. l. je objavil "Il Popolo di Spalato" dolg članek nekoga Maria Forino, v katerem z navdušenjem govori o baje že izvedeni nalogi poitalijančenja dalmatinskih šol v teku ravno takrat zaključenega šolskega leta.

Poleg drugega čitamo v tem članku naslednje:

"Italijanski učitelji, ki so prišli iz Italije v Dalmacijo, so prispeli ne le zato, da izvršujejo nalogo učitelja, temveč tudi v cilju resnega civilizatoričnega in političnega dela. Kadar se na dalmatinski obali izkrca italijanski učitelj ali profesor, izgubi takoj svoje dolgočasno obličje staromodnega pedagoga, ki tako lahko postane smešen. Ravno nasprotno najde v svojem delu nekaj vzvišene, nekaj navdušujočega in razume, da se je prelevil v misijonarja in vojaka. Šola je njegov edini cilj in četrtno pred seboj ni imel nevarnega sovražnika, je izvojeval kljub temu veliko in značilno zmago, kajti zmagal je nad duhom in privlekel k sebi široke kroge mlade duše ter jim vdihnil zvestobe do čudovite realnosti domovine, ki je resila zemljo pradedov in jo vrnila skupaj s svojim stvarnim in ljudskim premoženjem oblastem in dostojanstvu Rima—gospodarja. Domovina je prinesla fašistični ideal ljudstvu, katero je predpopen v protizgodovinski režim odnavdal svetli idealov in realističnega gledanja na nove duševne smernice.

Tak učitelj je privedel otroke in mladino v naročje civilizacije—civilizacije Rima in fašizma—propagiral je revolucionarno geslo črnih strajk in razkril sončno resnico naše domovine, katere ni mogoče premagati, akoravno jo napadajo iz zasede tolpe z zlatom nahujskanih psov. Razkril je veličino domovine, katera—pa naj se zove Rim ali Italija, naj bo udana cesarju ali Mussoliniju in naj gre naprej za geslom Golgote ali za savojским križem—ne pozna nobenega umikanja, temveč ima le vsakdanovo zoro zmage in se vsakdan obnavlja v svojem dihanju in v svojih besedah kakor sonce, ki je vedno novo in večno. Plodovi tega dela so očitni in konkretni. Razberete jih v govoru otrok, ki govorijo Dantejev jezik

vršenje zločinov proti varnosti države;

c.) prevratne propagande (čl. 5. Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941.), ker so v zgoraj omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah vršile propagando za nasilni prevrat obstoječega reda v državi z razširjenjem prevratnih knjižic.

Iz teh razlogov proglašajo sodišče na osnovi čl. 483. kazenskega zakonika Doljak Nado, Černe Olgo, Logar Antonijo in Pehaček Rafaelo za krive pripisanih jim zločinov in jih obsoja na dosmrtno ječo s trajno izgubo častnih pravic, z zakonitim preklicem ter na poravnano stroškov razprave in preiskovalnega zapora.

Sodišče določa, da se pričujoča sodba v izveščju po enkrat objavi v "Piccolu" in v "Jutru". Ljubljana 21. avgusta 1942-XX.

V...

SITUACIJA NA HRVAŠKEM

Uvodnik v londonskem Timesu od 2. oktobra 1942)

Poskus atentata na Paveliča
Poskus atentata na Paveliča, glavnega hrvaškega kvizlinga, pripisujejo nekaterim vestim njegovemu tovarišu Kvaterniku, kar je zelo značilno. Pravijo, da imajo razbojniki svojo posebno čast, akoravno tega ni mogoče izvajati iz kriminalnih zapisnikov. Ni baš verjetno, da bi bili politični gangsterji v tem pogledu bolj nego navadni kriminalni značaji.

Oba imata skupne poteze značaja—neomejeno častihlepnost in popolno brezobzirnost napram človeškemu življenju. Po njihovi sodbi in obsodbi "in contumaciam" v Aixu zaradi umora kralja Aleksandra in Barthouja v Marseillu skozi dobrih pet let nismo nič posebnega slišali o teh Mussolinijevih hlapcih. Takrat šele sta se nanovo pojavila na Hrvaškem, kamor jih je vihar nemškega prodiranja privedel na oblast v mesecu aprilu 1941.

Izpolnjevala sta ukaze svojih nemških delodajalcev z ono zvestobo, ki je skupna vsej zalegi kvizlingov v začetnem poteku nemških zasedanj. Obdala sta se s kopico fanatikov in avanturistov, zapovedovala sta pokolje in streljanje vseh onih, ki so se jima upirali ali obsojevali njihov režim.

Po 18-mesečni tiraniji pa sta zdaj mnogo bolj v breme nego v korist osišču, najbolj pa njegovemu močnejšemu partnerju.

V zadnjih treh mesecih je bilo precej dokazov o njihovih neuspehih. Niti njihovi najemniki, niti italijanske in nemške posadke na zapadnem Balkanu, niti madžarski in bolgarski pomagači, niso mogli zatreti odpora, ki se je pojavil v srbskih planinah pod vodstvom generala Mihajlovića in se kmalu nato razširil v Sloveniji. Hrvaški in drugih zasedenih ozemljih. Maršal List je bil odločen o pomoči vladarja na Balkanu in zamenjan z letalskim maršalom Loehrom. Zelo značilno je, da je novi poveljnik začel svoj posel s tem, da je ponudil vlado v marionetni kraljevini Hrvaški in Mačku, spoštovanemu voditelju hrvaške kmečke stranke. Toda ta patriot je odklonil sodelovanje in je moral nazaj v internacijo, kamor so mu sledili številni člani njegove stranke. Njihovo interniranje pa seveda ne rešuje problema, pred katerim sto-

ji tlačitelj, dočim je že dejstvo samo na sebi, da so Nemci skušali pridobiti dr. Mačka, brez dvoma prizadelo Paveliču velikih skrbi.

Hitler je poskušal razvozlati problem s prisilno rekonstrukcijo hrvaške vlade. Pavelič mu je žrtvoval Kvaternika in par drugih tovarišev. Toda tudi oni Hrvat, ki so bili do leta 1941 odkrito sovražni Srbom, so zdaj v opoziciji proti tiranskemu kvizlingu, a narodov odpor se širi in z njim naraščata sabotaža in gerilsko četovanje. Osvojevalčeva dilema je neopremnjena. Ako obdrži Paveliča, bo narod še bolj uporen, če ga zavrže, bo priznal svoj poraz.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

po igri zbrala skupaj pri mizi—dali smo skupaj kar dve. Pridružili so se nam tudi trije slovenski vojaki, dva sta doma iz Montane. Tukaj v New Yorku sta bila par dni in ju je Cvetkovič mlajši pripeljal na veselico—tudi on je šel drugi dan na nabor. Skupaj smo bili družina Padar, mr. Muc in žena, brata Knez, John Andolshek in njegov prijatelj Harry Dietz, oba iz Montane.

Andolshekovi starši so prišli iz starega kraja nekje od Ljubljane in tudi čitajo Prosveto. Vem, da bodo veseli, ko bodo čitali, kako se njih sin zabava v New Yorku oziroma v Slovenskem domu v Brooklynu. John je plešal s Padarjevimi hčerami, in zakaj tudi ne, saj so vse tri fajn dekleta. Parkrat se je zavrtel tudi z mano. Tudi naša tavnica Ana Kočevar se je nekaj vrtela kot tudi njena prijateljica. Našim slovenskim vojakom želimo srečno vrnitev.

Mary Tursich. 580.

8 polja

Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal, pravi pregovor. Klic na bi bil slehernega Slovenca v današnjih težkih časih za Slovenijo, ne pa razne opazke, kaj se je prej godilo v zadnji svetovni vojni. Če vidimo kmeta, ki orje in volička, ki vlečeta vsak sebi, ne bo kmetič nikamor prišel z delom. Prav tako je sedaj z nami, ko našim v rodni kraj bi je zadnja ura. Delujmo skupno kot smo pričeli, kajti edino v slogi lahko kaj dosežemo.

Po več letih sem toliko okrevljal, da sem zopet na daljšem potovanju—tako za poskušajo. Po pismu v vlakcu vozeč se iz Dulutha, Minn., v Chicago. Je kot v zadnji svetovni vojni, vse nekako oživljeno z vojniki. Lepi so mladi fantje v vojaški suknji, veselih obrazov in prepevajo ter si delajo veselje. Pozno je že (proti jutru), ali okrog mene je vse živahno. Pa tudi meni se ne da spati, kajti sem vznemirljen po prečitanih Adamičevih člankih v Cankarjevem glasniku o "partizanih" in Mihajloviću.

Bolj me veseli delovanje Prosvete za Slovenijo po vojni. Dramimo se in za to je že skrajni čas. Zdravimo se vsi, tudi oni, ki si domišljajo, da bo nekdo drugi rešil Slovenijo. Zdravimo se vsi oni, ki ne verjete, kaj se v Sloveniji godi, marveč zmotno mislite, da je vse to le propagandna proti Nemčiji. In kadar ste opozorjeni za pomoč Sloveniji, odprite srce in žep in dajte vsak po svoji moči.

H koncu, naj omenim, da je bila v Domačih vesteh pomota pri poročilu o smrti pokojnega Lovšina, ki je umrl 28. nov. Njegovo ime ni bilo Joseph, marveč John. Pokopan je bil 1. dec. ob veliki udeležbi. Prišli so sorodniki, vnuki in prijatelji od blizu in daleč, več tudi iz Clevelanda in Detroita. Pokojni Lovšin je bil doma iz Susja pri Ribnici in je bil ožji sorodnik znane mrs. Mary Lenich (prej Smoltz) iz Eveletha.

Matta Pogorelec.

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za tuzlani, kar potrdjuje agitacije svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nihakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vse organizacije imajo obliko svoje glasila. Torej agitacijski dopis in namena drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne politizirajo. Niti Prosveta.

Voditelji unij ADF in CIO v Bostonu, Mass., konferirajo o delavskih problemih. Od leve na desno: Morris Paladino, Raymond Frisch, Samuel Hassen, George Feffer, Milton Schulman in Joseph Riley.

Ofenziva v Afriki in Balkan

Kako o tem sodijo v Londonu

London, 12. novembra (Christian Science Monitor prinaša članek svojega posebnega dopisnika iz Londona E. Berg Holta). — Dočim britanske in ameriške čete z vso naglico prodirajo iz Egipta in iz Alžira proti Tripolisu, so se srca vseh balkanskih narodov, ki ječe pod tujevim jarmom, razveselila in napolnila z velikim upanjem in pričakovanjem.

Istočasno pa so se vsi oni, ki so svojo usodo zvezali z osiščem, prestrašili. Vzrok tega je predvsem, da grozi Italiji nova nevarnost, ki bi mogla odvzeti velik del italijanskih vojaških sil domov, da branijo svojo lastno zemljo. A ravno zdaj je malo nemških vojakov na razpolago, da bi jih zamenjali.

Ves svet ve, najbolj pa Italijani sami, kako delavni so gerilci v Jugoslaviji, Grški in Albaniji. V velikih predelih teh ozemelj vozijo vlaki le podnevi in še to le tam, kjer so posekali gozd, grmovje in druge košate rastline v širini polovice milje na obeh straneh železniške proge.

Na nekaterih stranskih progah je obrat že več mesecev popolnoma pretrgan. Dognano je, da je italijanska nadoblast v Črni gori priznana edino le v Cetinju in enem ali dveh večjih mestih. Na Hrvaškem je vreme začelo pomagati četnikom, katerim so grozile operacije čiščenja.

V Sloveniji, prav na meji Italije, pa so oddelki upornikov dejansko že dosegli popoln zastoj železniškega obratovanja.

To so vesti še iz časa predno je general Harold Alexander napadel maršala Erwina Rommela. Balkanski narodi vedo, da bodo Italijani, ki so bili odgovorni za javni red in mir v teh krajih in tudi v neposredni preteklosti niso bili kos tej nalogi, še težje uspeji zdaj, ko se zbirajo nad Italijo črni oblaki, ki prihajajo iz severne Afrike.

Poročila zatrjujejo, da so nemške čete na Balkanu številno slabotne in da so posebno v preteklih mesecih oddale precej moštva v zgodnji fronti, da izpolnijo vrzeli, ki jih je zasekalo rusko orožje. Časniške vesti iz Kaira, ki so bile objavljene v Londonu, poročajo, da se nahaja v Grčiji le še ena sama nemška divizija. Drugod pa v tej deželi tvorijo posadke Italijani in Bolgari.

V Jugoslaviji je položaj precej sličen — največ je Italijanov, Madžarov in Bolgarov, dočim drže Nemci le najbolj nemirne ali pa strateško posebno važne kraje. Povsod na Balkanu je videti, da se je splošni položaj temeljito izpremenil v zadnjih dveh tednih.

Hitler mora zdaj računati na svoje zadnje rezerve in na moštvo svojih hlapcev, da ojači svoje čete na ruski fronti. Videti je, da bo moral zanemarjati rusko fronto, ako se bo hotel zavarovati proti grožnjam na svojem boku.

Ako tega ne bi storil, ali ako bi ne mogel zaščititi svojega boka, bi po mnenju balkanskih izvedencev ta del Evrope nudil Zedinjenim narodom najbolj ugodno prvo stopnico, s katere bi bilo mogoče pretrgati najvažnejše Hitlerjeve prometne linije, katerih dolžina je ogromna. Ni torej težko razumeti, da se

Ofenziva v Afriki in Balkan

Na Balkanu vlada vsesplošno prepričanje, da je končni poraz osišču neizbežen. Ono o čemer narod največ razmišlja, je vprašanje, dali se bo nemški poraz in beg začel že letos pozimi ali šele v prihodnji pomladi in poletju.

Osišče pa med tem dela, kar more, da bi čimbolj izrabilo in izkoristilo hlapce in kvizlinge, ki naj pomagajo pri vzdrževanju nadzorstva v tej težki situaciji. V grškem ozemlju, ki je bilo priključeno Bolgariji, je naseljeno mnogo tisočev Bolgarov. Hrvaška marionetna vlada pa je organizirana na tak način, da ima vse vodilne niti v roki izdajalec Pavelič, obdan od svojih ustaških teroristov.

Dr. Vladimir Šipuš je v tem pogledu baje važna izjema. Imenovan je bil nedavno za ministra notranjih zadev. Ta bivši uradnik je bil baje prej pristal in morda celo dejanski sodelovalec dr. Vladimira Mačka.

Ako je to res, potem je bil dr. Šipuš postavljen na to mesto zato, da pridobi za Paveličev režim one Hrvate, ki so se mu do zdaj upirali. Iz imen drugih članov te nove vlade, pa bi se moglo zaključiti le, da želi Pavelič še bolj zastrupiti odnose med Hrvati in Srbi. Cilj je jasen — ako bi mu uspelo dovesti ta dva bratska naroda do medsebojnega klanja, bo manj prilike in možnosti, da se skupno bore proti osišču. — (JIC).

Hull zavrača politične diskuzije

Glavna naloga je poraz osiščnih sil

Washington, D. C., 7. dec.—Državni tajnik Hull je v izjavi, v kateri je naglasil, da mora Amerika izvojevati najprej zmago, potem pa pridejo diskuzije o mednarodni politiki, postavil načela, katerih se bo držal.

"Zdaj, ko je Amerika s svojimi zavezniki vred zavojevana v silni borbi, ni čas za diskuzije s posamezniki ali skupini o političnih vprašanjih," je dejal. "Politika mora čakati na zmago."

Njegova izjava se je nanašala na položaj v severni Afriki in vznemirjenje, ki je nastalo v francoskih krogih kot posledica kupčije, ki jo je general Dwight D. Eisenhower, vrhovni poveljnik zavezniške oborožene sile v Afriki, sklenil s admiralom Darlanom. Slednji je na podlagi te kupčije postal načelnik civilne administracije v francoski severni Afriki, kar je izzvalo ostre kritike med pristaši in podporniki odbora borbenih Francozov, kateremu načeljuje general Charles de Gaulle.

Hullova deklaracija je značilna, ker meče novo luč na položaj. Prišla je potem, ko je predsednik Roosevelt naznanil, da je pripravljen konferirati z De Gaullem, če se slednji odloči za obisk Amerike. Pričakuje se, da bo general spiral na Roosevelta, naj prizna njegov odbor kot legalno francosko vlado. Kot tak vladar so odbor priznale Rusija, Mehika in nekatere druge zavezniške države, ne pa Amerika in Velika Britanija.

Predavanje poljskega ministra

"Central and East European Planning Board" je priredil dne 27. novembra v čast poljskemu ministru financ, Henryku Strassburgerju kosilo, kateremu je sledila ob treh popoldne konferenca v prostorih Jugoslovanskega informacijskega centra.

Na tej konferenci je govoril minister Strassburger o sedanjem stanju medzvezniških pogajanj v Londonu, predvsem v pogledu rekonstrukcije po vojni. Objasnil je ameriškim medzvezniškim krogom razvoj sodelovanja in do zdaj v Londonu dosežene rezultate.

Predavanju je prisostvovalo veliko število čehoslovških, grških, jugoslovanskih in poljskih članov Planning Boarda, med njimi so se nahajali tudi bivši min. predsednik Bogoljub Jevtić, minister Franc Snaj, minister dr. Branko Čubrilović, minister Andre Mihalopoulos, minister Stavros Theophanides, minister Strakacz in minister Papanek.

Ministra Strassburgerja je predstavil navzočim profesor Baach, predsednik gospodarskega odbora Planning Boarda. V svojem govoru je minister Strassburger povedal, da v Londonu sodelovanje omenjenih štirih držav napreduje v dvo-vpregi na ta način, da Poljaki in Čehi streme za čim popolnejšo skupnost na eni strani, a Jugoslovani in Grki na drugi strani.

Glede povojnih problemov je govornik povdarjal težkoče, ki bodo nastale v pogledu

podporei v Londonu prevladuje mnenje, da bo treba organizirati pomoč narodom Nemčije in Italije drugače, kakor za ljudstva zasedenih ozemelj. V Nemčiji in Italiji se nahajajo zdaj največje zaloge živil v Evropi. Te zaloge so nakopičili Nemci in Italijani iz pridelkov drugih dežel, katere so oropali. Radi tega trpita ta dva naroda manj pomanjkanja, kakor zaslužnjene dežele, kjer vladajo pomanjkanja, lakota in beda.

Povračilo zaplenjenih imovini glede tega izredno težkega problema opozarja govornik tudi na prometična vprašanja, ki bodo nastala radi povratka beguncev in izgnancev, ki bodo vsi skušali čimprej oditi domov. Obenem pa bodo nastale težkoče radi pravnega postopka pri povratku zaplenjene imovine. Govornik priporoča, da bi vse vlade oddale v tej zadevi skupno izjavo, ki bi proglasila za neveljavne vse transakcije, izvršene v času okupacije.

Obratun in kazni govornik opozarja na to, da v Veliki Britaniji nikdo ne misli na to, da bi se moglo kaznovati ves narod, ki je pokvarjen. Obenem pa mero dajni krogi menda res uvidevajo, da bo treba vsaj vse Nemce do 35. leta prevzgojiti, da se nevtalizira pogubni vpliv nacistične vzgoje. Povsod obstoja želja, da bi se vsem Nemcem vbil v glavo, da jih je njihova slepa pohlepnost po tujih zemljah dovedla do pogube.

V kakšne neverjetne globine degeneracije je nacizem strmo glasil Nemce, pokaže po mnenju govornika najboljše dejstvo, da so Nemci uredili v nekaterih krajih na Poljskem prave "klavnice" za ljudi.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

Prizor v kitajski podzemski bolnišnici v provinci Šensi.

DOLGA
ROKA

S. M. GARDENHIRE

(Se nadaljuje.)

"No, če se tako obnaša kakor včeraj, verjame vsakdo," je odgovoril Conners. "Vendar pa mislim, da si bo mr. Williams stvar še enkrat dobro premislil, predno bo zopet riskiral take prijaznosti."

"Vsaj ste vendar videli," je odgovoril mr. Henderson. "Mož je pravi hipnotizer."

"Potem bi naj enkrat poskusil svojo umetnost pri svoji ženi," se je zasmel Conners. "Pri njej menda hipnoza več ne učinkuje."

Mr. Henderson je pomagal z rameni.

"Prav gotovo mora občutiti isti bič, s katerim kaznuje živali. Tu je!"

Pokazal je na skupino poleg odra, kjer so godci uglaševali svoja godala.

"Tommy bo potem vadil z levi, da jih ima popolnoma v svoji oblasti, predno pojdemo na potovanje."

Ko smo hodili po maneži, smo opazovali akrobate, ki so skakali s skakalne deske ter se večkrat prekucnili v zraku. Končno sta dva telovadila na trapezu nad raztegnjeno mrežo. Miss Demrost, oblečena v zapeljiv triko in v obleko s svetiljajočimi se luskinami, nam je, ko je mimo jahala, metala z roko poljube, ne da bi zapazila, kako je mr. Henderson grbančil čelo.

"To so take nežnosti, s katerimi se mora cirkuški ravnatelj boriti," je mrmral. "Take tolpe skupaj nametane ljudi — in celo moški in ženske namešane — dobe kmalu prokleto proste manire. Ta ženska bo toliko časa dražila in jezila Tommyjevo boljše polovico, da bo obe ven vrgel. Potem si moram seveda popiskati drugo jahalko, kajti Tommyja po večerajšnjem aktu ne morem več pogrešati. Krotilec, kakor on, so zelo redki."

V tem hipu je stopil signor Tommaso v trikoju in širokih hlačah, pozlačeno palico v roki, iz garderobe. Njegov obraz je bil zelo rdeč. In ko se je ustavil pred svojo ženo poleg godcev, sem zapazil, da se je nekoliko majal.

"On piše," je rekel Conners ter zmajal z glavo, "za krotilec zelo nevarna navada."

"Za vsakega artista," je pritrdil Henderson z bridkim nasmehom, "navzile temu imajo pa mnogi to napako. Toda njegovo delo ne zahteva trdnih mišic, temveč le živce, in te draži alkohol."

Jaz tega nisem mogel uvideti. In s kritičnim pogledom sem motril signora Tommaso, ko se nam je bližal.

"Dober dan, gentlemen!" nas je pozdravil, prav nič v zadregi. V njegovih svetlih očeh se je videlo, da Connersa ni spoznal.

"Skoraj gotovo ste prišli, da vidite mojo zmagovo čez cesarico."

"Vi hočete torej resnično iti k njej?" je vprašal mr. Henderson z glasom, s katerim ga je občudoval in obenem navduševal.

"Ali hočem? Le počakajte! Najprvo imam pa še opraviti z levi."

Pripogolnil se je, da zleze pod vrh, ter se približal kletki od zadaj, kjer je odprl majhna vrata ter elegantno skočil v kletko. Streljal je takoj zapri vrata s težkim železnim drogom.

Ko je Tommaso potem stopil med počivajoče zverine ter jih sunil s palico, so se neokretno vzdignile ter glasno zazdehale. Potem so mu dali skozi mrežo bič in je počil, da so se začele močno živati gibati ter v divjih skokih skakati druga čez drugo.

"Kaj počnete zdaj?" se je obrnil k gledalcem ter zryagovito pokazal na živali, ki so končno pokonci sedele v kotih.

Artisti in strežaji so se med tem zbrali pred kletko. In jaz, ker nisem še nikdar videl tako divjega živalskega prizora, sem z največjo napetostjo sledil izvajanju.

Zadovoljen s svojim delom je signor Tommaso odprl vrata ter stopil iz kletke. Na to je šel po ograjenem hodniku, spremljan od občudujoče množice, do kletke, v kateri je bila tigrovka.

Ta se je vzdignila, ko smo se ji približali. In njeni rumeni očesi z zelenkastima pupilama sta se jezno svetili proti nam. Črne proge na ledjah so se raztegovala vsled globokega dihanja in čop koncem repa se je nervozno pregibal, vendar pa je zver molčala.

Signor Tommaso je vtaknil roko skozi mrežo ter potisnil grozečo tigrovo glavo na stran. Nato se je ponovno obrnil proti gledalcem.

Tik poleg njega je stal Conners, njegov rjav, resni obraz, poln napetega interesa, je bil obrnjen k njemu.

"Kakor veste, prijatelji," je začel krotilec z domišljavim glasom, "še nisem napravil resnega poskusa s cesarico. Vendar pa me pozna, ker sem ji vedno, ko sem šel mimo, zaklical par prijaznih besed. Že dolgo vem, kaj smem pri njej riskirati; meni se je ta divja samica, ki ni nikdar prišla iz divjih gozdov, dokler je niso tam kje v Aziji ujeli v mrežo, vedno prijazno nasmehovala."

Jaz si pač smem nekaj več dovoliti s to devojico. Na ladji je raztrgala nekega moža. Toda to le dokazuje, da ni znal z njo postopati. Da, da, razen mene ni živega človeka, ki bi se smel hvaliti, da uživa njeno milost."

Ponosno je pogledal naokoli, da vidi, če je njegov govor napravil tudi pričakovani vtisk.

"Raje ne pojdi v kletko, Finn," ga je svarila njegova žena.

"Ne govori!" je renčal signor Tommaso. "Kje je Demmy?"

"Miss Demorist z bičem v roki je priskakljala v svoji svetiljajoči se obleki. Z zadovoljnim smehljajem je krotilec konstatiral njeno navzočnost."

"To moraš videti!" ji je rekel. "Ne drenjajte se!" je svaril gledalce. Nato se je hitro splazil za voz in prijel za zapiralo, dočim sta mu na Hendersonovo povelje sledila dva strežaja, da takoj zopet zapreta vrata.

Smeje se je otvoril vrata ter skočil v kletko.

Popolnoma počasi se je tigrovka obrnila ter ga pogledala.

Nisem mogel več normalno dihati, kajti nisem drugega mislil nego, da ga bo takoj napadla, toda ni se ganila. Gledalci so se splošno odahnili.

Ko je Tommaso položil palico in bič na tla, je šel počasi naprej. Priklonil se je ter gladil z roko mogočno tigrovo glavo ter nalahno božal beli kožuh na vratu. Tigrovka je skrivila hrbet in cvilila ter predla kakor velika mačka. Potem jo je nazaj potisnil ter pokleknil poleg nje. Božal jo je, ona pa mu je z raskavim jezikom lizala kolena — grozen prizor!

"Tako, krasotica, tako, moja stara devčica!"

Pri tem je legel na tla ter naslonil glavo na njen vrat.

"Vedno smo tako sami, ali ni res? Da, da, žreti ti pač dajo, toda prijazni niso s teboj. In če se hočeš spočiti, tedaj te sujejo z železnim drogom. Ali hočeva zaspati? Ne? Tudi dobro. Potem se bova pa nekoliko igrala ter na to še le nekoliko zadržala."

(Dalje prihodnjik.)

Good Health Vital to War Effort

Doctor (above) examining young man in effort to find tuberculosis. Large part of campaign against this disease is made possible through Christmas Seals.

"Prepričan sem, da bodo državljani Zedinjenih držav avstrijske narodnosti (!) zgrabili to priliko, da koristijo naši skupni stvari. Vaš takojšnji odgovor na poziv War Departmenta sem zelo odobral."

Izvedeli smo, da so britanski uradni predstavniki odklonili povabilo na Otonovo pojedino, češ da britansko zunanje ministrstvo ne more podpirati habsburških ciljev s tem, da bi napram Otonu nastopilo drugače, nego napram navadnemu državljanu.

Ferdinand Czernin, chairman avstrijske akcije, ki je demokratičen pokret, je izjavil, da je presenečen, da War Department sodeluje z Otonom. Povdaril je, da se Otonov vojaški komite, ko omenja deset milijonov Amerikancev avstrijskega potomstva, "MORE NANAŠATI LE NA VSE AMERIKANCE, KI IZHAJAJO Z OZEMELJ BIVŠE AVSTRO-OGRSKE MONARHIJE, IN NE MORDA LE NA ONE IZ AVSTRIJSKE REPUBLIKE, KATERE IZSELJENSKO POTOMSTVO ŠTEJE MANJ NEGO EN MILIJON PO URADNEM ŠTEJTU IZ LETA 1930."

Czernin nadalje ugotavlja: "Nobena izmed demokratičnih avstrijskih skupin ni bila pripuščena k pogajanju, akoravno so ponovno ponudile svojo pomoč pri nabiranju zares nepolitične in nestranske vojaške čete. Postavljene pa so bile pred 'fait accompli'."

Profesor Rusten Vambéry, vođa demokratičnih Madžarov v Zedinjenih državah, je izjavil naslednje: "Vsak poskus, da se zopet uvede avstro-ogrska monarhija, bi nanovo oživel pritožbe proti izkoriščanju Madžarske s strani habsburške dvorke klike". Dostavil je, da bi "habsburška vlada pomenila nadaljevanje fevdalnega vladanja na Madžarskem, ki je najbolj odgovorno za nesrečo in bedo madžarskega naroda."

Dr. Nikola Mirković (Jugoslavia) je izjavil, da bi podpiranje habsburških monarhističnih aspiracij "zelo škodljivo vplivalo na potek vojne in neslogo med

ameriškimi državljani srednjeevropskega potomstva."

Državni tajnik Hull je izjavil danes na časniški konferenci, da živi Oton v tej deželi v svojstvu begunca in da najnovejši dogodki tega niso spremenili. Podrobnosti pa o tem ni dal nobenih.

Osebnosti, ki so odgovarjale na mestu vojnega tajnika Stimsona, niso mogle podati nobene izjave glede vesti, da je Stimson pisal Otonu in mu čestital k ustanovitvi legije.

V washingtonskih krogih, v katerih se je govorilo o tej zadevi, je nekdo omenil, da Oton "ne bi mogel nabrati niti 100 mož" za svoj bataljon, ker bodo druge avstrijske skupine v opoziciji.

V Washingtonu je znana stvar, da sta State Department kakor tudi Office of War Information zastopala stališče, da so se nahajali Avstrijci med vsemi kandidati za pripoznanje posebnih čet v okviru naše armade, med onimi, ki so imeli najmanj izgledov. Kako je prišlo do tega, da je bil avstrijski bataljon priznan, o tem ni dobili nobenega objasnjenja razen možnosti močnih osebnih vplivov pri predsedniku Rooseveltu ali vojnem tajniku Stimsonu. A za to možnost seveda ni dobili nobenega potr-dila.

Izjava kongresmana Emanuela Cellerja o Habsburžanih

New York, 23. novembra (ONA). — Kongresnik Emanuel Celler je izjavil v zadevi avstrijske legije in Otona Habsburškega naslednje:

"Že ime Habsburžanov samo po sebi bo lojalnim, demokratičnim Avstrijcem, Madžarom, Čehom in Jugoslovanom pravi anatema, bodisi da so tu v naši sredini, bodisi v Evropi. Jasno je, da bi Oton in njegova skupina hoteli zopet vzpostaviti habsburško oblast. Da ga nekateri vplivni Amerikanci podpirajo, je žalitev zvestih in domoljubnih Čehov in Jugoslovancev v naši sredini. Propaganda, katero dvigajo ta človek in njegovi pomagači, je nasprotna demokraciji — protivna štirim svobodam."

Ako podpiramo Otona, polagamo temelje meščanski vojni v Evropi.

(Dalje prihodnjik.)

15 SHOPPING
DAYS LEFTGet story books
for the kids!

SLOVENSKA NARODNA
PODPORNA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in posebno list Prosveto za korist, ter potrebno agitacije svojih družtev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopis in naznanila drugih podpornih organizacij in njih družtev naj se ne pošiljajo listu Prosveto.

Najzanesljivejše dnevne delavke vpiše v dnevniku "Prosveto." Ali jih citate vsak dan?

IZŠEL JE

AMERIŠKI
DRUŽINSKI
KOLEDAR

ZA LETO 1943

Vsebuje povesti, članke,
razprave in zgodovinske
spise, pesmi, koledarske
podatke in veliko slik.

Večan v platno in stane \$1.00 s poštnino vred

NAROČILA NASLOVITE:

Proletarec

2301 So. Lawndale Ave.

Chicago, Illinois

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
. Cene zmerno, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue Chicago, Illinois
TEL. ROCKWELL 4804

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije so lahko naročili na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveto stane za vse enako, za člana ali nečlana \$6.00 za eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri nasamentu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni varstva, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveto je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveto. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveto je:	
Za Zdrut države in Kanado \$6.00	Za Ciceru in Chicago je \$7.50
1 tednik in 4.00	1 tednik in 6.50
2 tednika in 3.00	2 tednika in 5.10
3 tednika in 2.40	3 tednika in 3.90
4 tednika in 1.80	4 tednika in 2.70
5 tednikov in nič	5 tednikov in 1.50
Za Evropo je \$8.00	

Imate splošni kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ.
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Priročeno pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime Čl. družine št.

Naslov

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledočih članov moje družine:

2. Čl. družine št.

3. Čl. družine št.

4. Čl. družine št.

5. Čl. družine št.

Mesto Država

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

Naponi Otona
Habsburškega

(Nadaljevanje.)

Protesti proti odobrenju avstrijske legije

Washington, 23. nov. (ONA). —Odobrenje vojnega tajništva, da se v okviru armade Zedinjenih držav osnuje avstrijski bataljon v tesnem sodelovanju z Otonom Habsburškim, pretendentom na avstro-ogrski prestol, je napravilo iz srednjeevropskih političnih krogov razdraženo osje gnezdo.

Ogorčenje in vznemirjenost — to je bila reakcija demokratičnih prvakov Avstrije, Čehoslovake, Madžarske, Poljske, Rumunije in Jugoslavije. Habsburška hiša je vladala nad temi narodi predno je bila leta 1918 monarhija odpravljena. Trije prvaki bivše liberalne avstrijske republikanske vlade, vključni bivšega vojnega ministra Juliusa Deutscha, so vložili pri vojnem tajniku Stimsonu naslednji protest:

"Vsaka zveza katerekoli av-

strijske vojaške sile v Zedinjenih državah s Habsburško hišo bi imela uničujoč vpliv na avstrijsko ljudstvo, v katerem bi zadušila zaupanje v osvoboditev."

Obenem z Deutschem, ki je bil voditelj avstrijskega upora proti diktatorju Dollfusu meseca februarja leta 1934, sta protestirala tudi Friedrich Adler, vođa avstrijskega delavskega komiteja in član bivšega avstrijskega parlamenta, ter Ellenbogen, bivši zunanji minister avstrijske republike. Poslala sta tajniku Stimsonu naslednjo brzojavko: "Vlagamo takojšen protest proti zlorabi vaših izjav s strani neznanne skupine avstrijskih emigrantov."

Izjava Stimsona o avstrijskem bataljonu je bila razglašena na rojstni dan nadvojvode Otona, ko je praznoval dne 20. novembra svojo 30-letnico. V proslavi, ki se je vršila v nekem newyorškem hotelu, je prečital Oton Stimsonovo pismo, v katerem

vojni tajnik sprejema ponudbo avstrijskega "prestonaslednika" za nabiranje prostovoljcev avstrijskega bataljona, za katero bo skrbel vojaški komite za osvoboditev Avstrije. Stimson piše v svojem pismu:

Slika kaže ameriške vojake, ki so se izkrcali v Oranu, Alžirja.